

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

190758

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาหมู่บ้านโนนฟากเลย
กระบวนการแบบมีส่วนร่วม

THE IMPROVING IN QUALITY OF LIFE BASED ON THE SUFFICIENCY
ECONOMY THEORY : A CASE STUDY OF NON-FARK LOEI VILLAGE,
PARTICIPATIVE ACTION RESEARCH

ภัทราพร เกษสังข์

อรวรรณ เกษสังข์

อรุณรัตน์ จันทิตถ์

งานวิจัยนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดิน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ปีงบประมาณ 2553

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาหมู่บ้านโนนฟาเกลย
กระบวนการแบบมีส่วนร่วม

THE IMPROVING IN QUALITY OF LIFE BASED ON THE SUFFICIENCY
ECONOMY THEORY : A CASE STUDY OF NON-FARK LOEI VILLAGE,
PARTICIPATIVE ACTION RESEARCH

ภัทราพร เกษสังข์
อรวรรณ เกษสังข์
อรุณรัตน์ จันทิห์ดำ

งานวิจัยนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดิน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ปีงบประมาณ 2553

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัย “การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาหมู่บ้าน โนนพาคเลย กระบวนการแบบมีส่วนร่วม” นี้ผู้วิจัยเขียนขึ้นเพื่อเป็นการน้อมนำแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาขับเคลื่อนเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติตน การดำเนินชีวิต และเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ให้ดียิ่งขึ้น

ทั้งนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ ไม่เป็นทางการ และชุมชนหมู่บ้าน โนนพาคเลยที่ให้การสนับสนุนในการให้ข้อมูลและมีส่วนร่วมในการทำวิจัยในครั้งนี้

ความดีใดใดที่เกิดจากการทำวิจัยในครั้งนี้หากพึงจะมีผู้วิจัยขอบบวชาพระคุณมารดาบิดา และบูรพาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย และขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ข้อมูล ให้ความรู้ ข้อคิดเห็นอันมีคุณค่าทั้งด้วยวาจาและลายลักษณ์ รายงานการวิจัยเล่มนี้คงเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านทุกท่าน เพื่อที่จะนำไปใช้ และพัฒนาได้ตามสมควร

ภัทรภาพร เกษสังข์
อรวรรณ เกษสังข์
อรุณรัตน์ จันทิห์ถ้ำ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรพร เกษสังข์ นางสาวอรวรรณ เกษสังข์ และนางอรุณรัตน์ จันทิห์ :
รายงานการวิจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษา

หมู่บ้านโนนฟากเลย กระบวนการแบบมีส่วนร่วม

ปีที่สำเร็จ : 2555

140 หน้า

บทคัดย่อ

190758

การวิจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาหมู่บ้านโนนฟากเลย กระบวนการแบบมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของชุมชน 2) ศึกษาความคาดหวังและแนวทางการขับเคลื่อนพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน 3) ศึกษาผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้กับชุมชนและ 4) หารูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้กับชุมชนหมู่บ้านโนนฟากเลย ขั้นตอนของการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ขั้นเตรียม ระยะที่ 2 ขั้นดำเนินการ ระยะที่ 3 ขั้นติดตามและประเมินผล และระยะที่ 4 ขั้นสรุป การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ การหาร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของชุมชนบ้านโนนฟากเลย ชุมชนมองคุณภาพชีวิตจากด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 5,001 – 8,000 บาท อาชีพหลักของครอบครัวประกอบอาชีพเกษตรกรรม รองลงมารับจ้าง ชุมชนมีการวางแผนการใช้จ่ายเงิน มีการทำบันทึกการใช้จ่าย แต่ครอบครัวส่วนใหญ่ไม่มีการออม สมาชิกในครอบครัวมีโรคประจำตัว และสมาชิกในครอบครัวมีการทำกิจกรรมนันทนาการร่วมกัน

2. ความคาดหวังการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนบ้านโนนฟากเลย โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ชุมชนมีความคาดหวังเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ตามลำดับ คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ แนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ 1) โครงการคืนสิ่งแวดล้อมและอากาศให้กับชุมชน 2) โครงการจัดกิจกรรมเสริมสุขภาพ ร่างกายแข็งแรง ไร้พุง 3) โครงการพอเพียงเล็กน้อยซื้อสินค้าตามโฆษณา 4) โครงการการลดค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย 5) โครงการรักษาน้ำ 6) โครงการศึกษาดูงานเศรษฐกิจพอเพียง 7) โครงการส่งเสริมความรู้สุขภาพ เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม 8) โครงการใช้พื้นที่ให้เกิดทรัพย์สิน

9) โครงการเพาะเห็ด 10) โครงการพัฒนาอาชีพเพิ่มรายได้ และ 11) โครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนพิการ และผู้สูงอายุ

3. ผลการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านสุขภาพ พบว่าสุขภาพแข็งแรง รูปร่างสมส่วน และความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้น ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์ ด้านเศรษฐกิจ การใช้จ่ายมีการจัดทำบันทึกบัญชีรายรับรายจ่ายและมีการออม เลือซื้อสินค้าที่จำเป็นและมีการประกอบอาชีพเสริม

4. รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านโนนพากเลย โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ มีดังนี้ 1) การส่งเสริมให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต 2) การสร้างความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักร่วมกัน 3) การสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม โดยการให้ความรู้ที่จัดเสียบตามสาย การจัดทำประชาคม และสร้างเป้าหมายการพัฒนาร่วมกัน 4) การอบรมให้ความรู้การส่งเสริมสุขภาพ และการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย 5) การส่งเสริมสร้างรายได้และอาชีพให้กับคนในชุมชน และ 6) การศึกษาดูงานการประกอบอาชีพ และการใช้พื้นที่ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ASST. PROF. DR. PATTHRAPORN KESSUNG MISS ORAWAN KESSUNG AND
MRS ARUNRAT CHANTILHA : THE IMPROVING IN QUALITY OF LIFE
BASED ON THE SUFFICIENCY ECONOMY THEORY : A CASE STUDY
OF NON-FARK LOEI VILLAGE, PARTICIPATIVE ACTION RESEARCH

ISSUED : 2012

140 P.

ABSTRACT

190758

This participative action research was designed to study the improving in quality of life based on the theory of sufficiency economy which its research purposes were : 1) to investigate the state of the community's quality of life, 2) to find out the community's expectation and ways of quality of life improvement based on the theory of sufficiency economy, 3) to study the result of quality of life improvement implemented the community, and 4) to explore the Non-Fark Loei Village's model of the quality of life improvement. The research methodology comprised of four phases. Phase one was the preparation, phase two was the operation, phase three was the track and evaluation and phase four was the conclusion. The statistics applied for quantitative data analysis were percentage, mean and standard deviation while the qualitative data were analyzed by content analysis.

The research findings revealed as follows :

1. For the state of Non-Fark Loei Village's quality of life, the community's points of view on environment, health and the economy. The majority of the samples earn 5,001-8,00 Thai Baht per month. The main occupations are agriculture and labour respectively. Planning for money spending and expenses record were found but most families did not save money up. Besides these findings, it revealed that family members are diseased but they participated in recreational activities.

2. The expectation of the improving in quality of life based on the theory of sufficiency economy found were the environment, health and the economy respectively. The ways of quality of life improvement were the projects as follows : 1) the environment and air restoration to the community, 2) the activities for good health enhancement, 3) the sufficiency, 4) terminated the prodigality, 5) water conservation, 6) the field trip on sufficiency economy, 7) the instruction of health promotion, economy and environment, 8) the land utilization, 9) the mushroom farming, 10) the occupation development in order to gain the income, and 11) the disabled people and senior citizen's quality of life enhancement.

3. The result of the quality of life improving found on these following aspects. On health aspect, it found that participants are healthy, well-formed shape and closer relationship among the family members. For environment aspect, utilizing the natural resources economically and usefully was found. The expense record and income-spending accounts, saving, purchasing the necessary goods and supplementary occupation were found for the economy aspect.

4. The model of the quality of life improving based on the theory of the sufficiency economy which were applied for community were : 1) the promotion of the community to participate in quality of life improving, 2) the participatory construction in knowledge, understanding and awareness, 3) self-consciousness in community and environment , 4) training and instructing about health promotion and income-spending accounting,

190758

5) promotion the community's income and occupation, and 6) field trip on occupation and land utilization based on the theory of sufficiency economy.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพประกอบ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 บริบทหมู่บ้านโนนปากเลย	7
2.2 ตัวชี้วัดข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน	12
2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต	14
2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	19
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30
2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย	36
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	37
3.1 การดำเนินการวิจัย	37
3.2 เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	40
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล	41

	หน้า
3.4 ระยะเวลาทำการวิจัย และแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย	42
บทที่ 4 ผลการดำเนินการวิจัย	53
4.1 สภาพเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านโนนฟากเลย	53
4.2 ความคาดหวังและแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของชุมชน โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	61
4.3 ผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านโนนฟากเลย โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	66
4.4 รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านโนนฟากเลย โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	72
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	75
5.1 สรุปผลการวิจัย	75
5.2 อภิปรายผล	86
5.3 ข้อเสนอแนะ	104
บรรณานุกรม	106
ภาคผนวก	111
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	112
ภาคผนวก ข แบบประเด็นการสนทนากลุ่ม	118
ภาคผนวก ค ภาพกิจกรรม	123

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 สรุปแผนรายการดำเนินการวิจัย	42
2 แผนดำเนินการวิจัย	43
3 แสดงสภาพข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของชุมชนบ้านโนนฟากเลย	54
4 สรุปผลภาพรวมของการพัฒนากับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	71

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบที่	หน้า
1 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	22
2 กรอบแนวคิดในการวิจัย	36
3 รูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิต	74
4 สรุปรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนบ้านโนนฟากเลข	86